

18. 1. 2019

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

„Křížové ručení“ při rozdělení obchodní společnosti odštěpením

Následující text se zabývá institutem zákonného ručení obchodních společností (tzv. „křížovým ručením“) v případech rozdělení obchodní společnosti odštěpením. Cílem textu je základní představení parametrů „křížových ručení“ při uvedených přeměnách obchodních společností.

PAVELKA
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Tyto parametry hrají významnou roli prakticky při jakýchkoli případech rozdělení odštěpením, ať již jde o rozdělení odštěpením sloučením s jednou či více již existujícími společnostmi či rozdělení odštěpením se vznikem jedné či více nových společností. Zejména je význam těchto parametrů patrný při odštěpeních realizovaných vnitroskupinově, například v rámci výstavby holdingových struktur.

Právní povaha institutu ručení

Ručení je zejména vedle finanční záruky a zajišťovacího převodu práva jedním z hlavních způsobů zajištění dluhu. V českém právním řádu je obecně upraveno v rámci ustanovení § 2018 a násl. zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník („**Občanský zákoník**“).

Z povahy věci je zřejmé, že právní osud ručení je vždy přímo odvislý od hlavního dluhu. To znamená, že je-li hlavní dluh, jenž je zajištěn daným ručením, splněn, automaticky zaniká i příslušné ručení.[1]

Ručení jakožto soukromoprávní institut, tak, jak bylo popsáno výše, je zpravidla institutem smluvním. Bývá tedy poskytnuto (sjednáno) zejména na základě „dobrovolného“ právního jednání ručitele. Proto obvykle platí, že „[r]učení vzniká smlouvou uzavřenou mezi věřitelem a osobou odlišnou od dlužníka – ručitelem. Tím je osoba, která věřiteli prohlásí, že ho uspokojí v případě neplnění dlužníkem.“[2] Tuzemský právní řád ovšem rovněž upravuje i některé případy, kdy se určitý subjekt dostává do pozice ručitele bez návaznosti na vlastní ručitelské prohlášení, a to přímo ze zákona. Jedná se o situace, kdy v důsledku jiných právních skutečností dochází k potenciálnímu zhoršení pozice věřitele, a to aniž by věřitel měl k dispozici jiné účinné právní nástroje, jejichž užitím by mohl zhoršení své věřitelské pozice předejít.

Jedním z těchto případů zákonného ručení je i tzv. „křížové ručení“ uplatňované při přeměnách obchodních korporací rozdělením. Tímto „křížovým ručením“ se chápe ručení rozdělované společnosti za dluhy, jež přešly v důsledku rozdělení na společnosti nástupnické, a dále ručení nástupnické společnosti za dluhy, jež přešly v důsledku rozdělení na ostatní nástupnické společnosti anebo zůstaly společnosti rozdělované.

Účel „křížového ručení“ při rozdělení obchodní společnosti

V důsledku rozdělení obchodních společností dochází k přechodu jmění, a tedy v některých případech i přechodu dluhů, z rozdělované společnosti na společnost nástupnickou. Vzhledem k tomu, že právní možnosti potenciálních věřitelů rozdělované společnosti, jak svou věřitelskou pozici udržet, jsou omezeny[3], mohlo by se v mnohých případech stát, že bez ohledu na věřitele i jejich případný nesouhlas dojde ke změně v osobě dlužníka. Taková změna bez dalšího by byla neakceptovatelná, jelikož by zásadním způsobem ohrožovala postavení věřitelů a jejich věřitelská práva a představovala by silně zneužitelný nástroj.[4]

Právě proto Zákon o přeměnách upravuje institut zákonného ručení zúčastněných společností, jehož účelem je zákonné zajištění toho, že se pozice věřitelů rozdělované společnosti po realizaci příslušné přeměny alespoň statisticky[5] nezhorší, resp. že dobytost příslušných pohledávek zůstane po uskutečnění přeměny stejná či alespoň obdobná tomu, jaká byla před přeměnou. Toto zákonné ručení se týká jak společnosti rozdělované, tak především společností nástupnických.[6]

Zákonné ručení nástupnické společnosti při rozdělení odštěpením

Každá z nástupnických společností v rámci rozdělení odštěpením ze zákona ručí za všechny dluhy, které v důsledku daného rozdělení přešly z rozdělované společnosti na ostatní nástupnické společnosti anebo zůstaly rozdělované společnosti, a to společně a nerozdílně s ostatními nástupnickými společnostmi. Každá taková nástupnická společnost ručí až do výše rovnající se částce ocenění jmění, které na danou nástupnickou společnost mělo v rámci příslušné přeměny přejít podle projektu rozdělení, přičemž výše této částky je stanovena posudkem znalce pro ocenění jmění.[7]

V případě, že při rozdělení odštěpením sloučením nedochází k ocenění jmění znalcem, ručí nástupnická společnost až do výše částky, o niž se v důsledku přeměny změnila výše jejího vlastního kapitálu. Tato změna výše vlastního kapitálu vychází z rozdílu výše vlastního kapitálu vykázaného v konečné účetní závěrce a zahajovací rozvaze.[8]

Zákonné ručení rozdělované společnosti při rozdělení odštěpením

V případě ručení rozdělované společnosti platí, že tato společnost ručí za všechny dluhy, které v důsledku daného rozdělení přešly z této rozdělované společnosti na nástupnické společnosti, a to až do výše svého vlastního kapitálu vykázaného v zahajovací rozvaze.[9]

V té souvislosti je třeba doplnit, že se jedná o tzv. jednotné ručení za všechny dluhy, v důsledku čehož „*vyplacením limitní částky ručení jednomu věřiteli dochází k zániku ručení*“[10], a to bez ohledu na to, zdali existují ještě jakékoliv další dluhy.

Výše zákonného ručení zúčastněných společností

Z výše uvedeného vyplývá, že výši ručení rozdělované společnosti v případě rozdělení nelze jakkoli ovlivnit, neboť rozdělovaná společnost ze zákona vždy ručí do výše svého vlastního kapitálu vykázaného v zahajovací rozvaze. V případě nástupnické společnosti ovšem situace není takto jednoznačná - nástupnická společnost buď (a) ručí do výše hodnoty jmění, které na ni v rámci přeměny má přejít, a to podle jeho ocenění ve znaleckém posudku, anebo (b) ručí do výše částky, o kterou se změnila výše vlastního kapitálu této společnosti, a to podle rozdílu vyplývajícího z údajů v konečné účetní závěrce a zahajovací rozvaze dané společnosti. V souvislosti s ručením nástupnických společností je tedy podstatné vymezit, v jakých případech vzniká povinnost jmění, které přechází na nástupnickou společnost, ocenit znalcem.

Povinnost ocenění přecházejícího jmění

V případě rozdělení odštěpením se vznikem nové společnosti je povinností rozdělované společnosti nechat ocenit jmění, jež přejde na nástupnickou společnost, vždy. Je-li nástupnických společností více, pak je třeba ocenit přecházející jmění pro každou z nástupnických společností zvlášť.[11]

V případě rozdělení odštěpením sloučením je situace odlišná. Nechat ocenit přecházející jmění je povinností rozdělované společnosti pouze tehdy, pokud nástupnická společnost z tohoto jmění bude zvyšovat svůj základní kapitál. Zároveň i zde pro případ povinnosti ocenění platí, že je-li nástupnických společností více, je třeba ocenit přecházející jmění pro každou z nástupnických společností zvlášť.[12]

Vhodnost porovnání jednotlivých forem rozdělení odštěpením

Z ekonomického i právního hlediska je cílem společností zúčastněných na přeměně, resp. jejich ovládajících osob, pochopitelně to, aby výše zákonného ručení zúčastněných společností za dluhy přecházející v rámci přeměny byla co nejnižší. Jak je uvedeno výše, možnost ovlivnit výši tohoto zákonného ručení nastavením parametrů dané přeměny existuje v souvislosti se společnostmi nástupnickými.

Pokud to charakter zamýšleného rozdělení umožňuje, je proto velmi vhodné předem posoudit, zda se v příslušném konkrétním případě jeví jako výhodnější docílit toho, aby se výše ručení nástupnické společnosti odvíjela od ocenění přecházejícího jmění znalcem, anebo od údajů v konečné závěrce a zahajovací rozvaze.

Rozdíl mezi oceněním přecházejícího jmění znaleckým posudkem a stanovením hodnoty jmění ve finančních výkazech

Ačkoliv jmění, které v rámci rozdělení přechází na nástupnickou společnost, je „materiálně“ shodné se jměním, které je reflektováno v účetních dokumentech dané společnosti, hodnota tohoto jmění může být vyčíslena více způsoby. Zatímco v případě ocenění přecházejícího jmění znaleckým posudkem znalec oceňuje předmětné jmění co do jeho reálné hodnoty[13], pro účely účetní závěrky a zahajovací rozvahy lze standardně uplatnit tzv. účetní hodnotu jmění. Tato skutečnost způsobuje, že výše hodnoty přecházejícího jmění může být stanovena různě, v důsledku čehož může být v různých případech odlišná i výše zákonného ručení nástupnické společnosti.

Reálná hodnota jmění totiž na základě uplatnění některé z oceňovacích metod[14] odráží v daném okamžiku skutečnou hodnotu oceňovaného jmění, a to s přihlédnutím k aktuální ekonomické situaci, zejména aktuální kupní síle peněz.[15] Účetní hodnota jmění oproti tomu obecně vychází z pořizovací ceny daného jmění, a to navíc snížené o účetní odpisy.

Ačkoliv je nezbytné učinit porovnání vhodnosti výpočtu reálné či účetní hodnoty převáděného jmění vždy v kontextu konkrétní situace s ohledem na konkrétní jmění (zda jde o hmotný či nehmotný majetek, jaké účetní odpisy byly uskutečněny apod.), zpravidla jako nižší částka vychází hodnota účetní. Z toho důvodu je s ohledem na zjištění výše zákonného ručení ve většině případů vhodnější postupovat při přeměně tak, aby přecházející jmění bylo vyčísleno prostřednictvím jeho účetní hodnoty.

Závěr

V situacích, kdy zúčastněné společnosti mají možnost „volit“ mezi jednotlivými formami rozdělení

odštěpením (například při některých přeměnách v rámci restrukturalizace jedné skupiny), je vhodné předem porovnat, jaké důsledky z hlediska „křížového ručení“ by přinesla každá z forem rozdělení odštěpením. Zpravidla se pak jako nejvýhodnější ukáže postup rozdělení odštěpením sloučením, kdy výše základního kapitálu nástupnické společnosti zůstane neměnná, a tudíž nebude povinností ocenit přecházející jmění znaleckým posudkem.[16]

Matěj Sýkora

[Pavelka s.r.o., advokátní kancelář](#)

Palác Valdek
Jugoslávská 620/29
120 00 Praha 2

Tel.: +420 734 240 302

e-mal: office@pavelkapartners.cz

[1] Na základě této skutečnosti je ručení označováno za tzv. „akcesorický závazek“.

[2] NOVOTNÝ, Pavel a kol. Nový občanský zákoník. Smluvní právo. 1. vydání. Praha: Grada, 2014, s. 100.

[3] Zejm. jde o možnost požadovat poskytnutí dostatečné jistoty dle § 35 a násl. zákona č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev („Zákon o přeměnách“).

[4] V té souvislosti lze doplnit, že pro případ změny v osobě dlužníka mimo přeměny společností prostřednictvím tzv. převzetí dluhu (§ 1888 a násl. Občanského zákoníku) je zákonem vyžadován souhlas věřitele.

[5] Věřitelé díky tomu zůstanou ve „statisticky stejném“ postavení, neboť stejný rozsah dluhů bude i nadále kryt stejným objemem majetku. Srov. PELIKÁN, Robert. Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář. 2. díl. § 180-389. Praha: Leges, 2010, s. 117.

[6] Pro úplnost je vhodné dodat, že zákonné ručení společností zúčastněných na přeměně nikterak nezasahuje do tzv. procesního nástupnictví. K tomu srov. např. DVOŘÁK, Tomáš. Přeměny obchodních korporací. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 231: „[p]rocesním nástupcem zaniklé nebo rozdělované obchodní korporace je (...) jen ta nástupnická obchodní korporace, na kterou přešel dluh, o který (...) jde.“

[7] Viz § 257 odst. 1 Zákona o přeměnách.

[8] Viz § 257 odst. 2 Zákona o přeměnách.

[9] Viz § 258 Zákona o přeměnách.

[10] CHALUPA, Ivan, REITERMAN, David, HOLÝ, Václav. Obchodní korporace. Přeměny a obchodní rejstřík. Základy soukromého práva VI. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 31.

[11] Viz § 253 odst. 2 Zákona o přeměnách.

[12] Viz § 253 odst. 3 Zákona o přeměnách.

[13] Požadavek, aby při ocenění jmění při přeměně obchodních korporací byla uplatněna reálná hodnota daného jmění, je zakotven zejm. v § 54 vyhlášky č. [500/2002](#) Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví, v platném znění.

[14] Těmito metodami jsou např. metoda tržní, výnosová či nákladová.

[15] Reálná hodnota je např. v Mezinárodních účetních standardech (IFRS) definována jako „částka, za kterou by mohlo být v transakcích mezi znalými a ochotnými stranami za obvyklých podmínek

směněno aktivum nebo vyrovnán závazek“.

[16] Kromě stanovení výše „křížového ručení“ je zároveň třeba brát v potaz ušetření nákladů na vyhotovení znaleckého posudku.

© EPRAVO.CZ - Sbírnka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právní due diligence nemovitostí: na co se v praxi skutečně zaměřit](#)
- [Hmotněprávní opatrovník obchodní korporace: mezi efektivní ochranou a zásahem do korporáční autonomie](#)
- [Zákon Lugového: jak Rusko přepisuje pravidla mezinárodních arbitráží](#)
- [Novelizace nařízení EU o odlesňování \(EUDR\)](#)
- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)